

Nr 368.

Av herr Pålsson m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet, m. m.

I motioner vid 1952 års riksdag (nr 219 i första kammaren och nr 292 i andra kammaren) föreslogs i rationaliseringssyfte sådan ändring av jorddelningslagen, att vid gränsbestämning fördelarna med det s. k. stadsförfarandet komme även landsbygden till del. Detta skulle innebära, att gränsbestämning, varmed alla sakägare åtnöjts, skulle bli lagligen gällande redan i och med förrättningens avslutande (eller eventuellt vid besvärstidens utgång, om åtnöjandet ej förelåg vid avslutandet); den tidsödande och kostsamma fastställelseproceduren skulle alltså i sådana fall slopas. Ändringen tillstyrktes av hörda myndigheter, och i enlighet med utskottets hemställan (tredje lagutskottet 25/1952) beslöt kamrarna enhälligt begära utredning i frågan och framläggande av förslag.

Kungl. Maj:ts förslag föreligger nu i proposition nr 63. Departementschefen har emellertid icke funnit skäl föreslå det ifrågasatta slopandet av fastställelseproceduren. För denna ståndpunkt åberopas följande skäl:

1. Principfrågan, huruvida fastställelseprövning för förrättningar över huvud skall bibehållas, skulle föregripas.
2. Vissa problem, förbundna med frågan om fastställelseprövningens avskaffande (t. ex. spørsmålet om den rättsliga innebörden av fastställelsen), skulle aktualiseras.
3. Jorddelningslagens nuvarande enhetlighet skulle brytas.
4. Reformen skulle förutsätta jämförelsevis omfattande lagändringar, som skulle öka jorddelningslagens svåröverskådlighet.
5. Reformen skulle, under förutsättning att samtidigt framlagda förslag genomfördes, leda till ringa förenkling och obetydlig tidsvinst.

I anslutning härtill torde få framhållas följande:

Till 1: I ett remissyttrande har lantmäteristyrelsen, som uppger sig nära samarbeta med fastighetsbildningsakkunniga, uttalat, att enligt kommande förslag till ny fastighetsbildningslag för landet oklandrad gränsbestämning icke lär komma att underkastas obligatorisk fastställelseprövning. En partiell reform i enlighet med de ovan nämnda motionerna anser styrelsen därför icke föregripa kommande lagstiftning.

Även fastighetsbildningssakkunniga framhålla i remissvar att reformen icke skulle föregripa ställningstagandet till fastställelsefrågan i övrigt.

Till 2: Om det såsom exempel anförda spörsmålet ha lantmäteristyrelsen och fastighetsbildningssakkunniga framhållit, att denna fråga i förevarande fall knappast har någon praktisk betydelse. All osäkerhet i de hänseenden, denna art av problem berör, skulle för övrigt undanröjas genom att man, såsom i motionerna föreslagits, uttryckligen framhölle, att oklandrad gränsbestämning genom lagakraftvinnandet vore att anse såsom fastställd. Att denna väg är möjlig att beträda visa en del redan gällande lagar angående vissa fastighetsförrättningar. För övrigt har man också i propositionen utnyttjat den möjlighet, denna utväg erbjuder. I förslaget till lag om legalisering av sämjedelningar har man således i 1 § uttryckligen sagt ifrån, att genom förrättningen — som ej är föremål för fastställelseprövning — sämjedelningen skall "äga verkan som fastställt laga skifte".

Till 3: Att jorddelningslagens enhetlighet skulle brytas är ju ett rent formellt skäl och torde icke få utgöra hinder för en praktiskt önskvärd reform. Sett från en annan synpunkt skulle för övrigt — såsom lantmäteristyrelsen antyder — reformen i stället leda till större enhetlighet, i det ju fastighetsbildningslagstiftningen för land och för stad på förevarande punkt bragtes till närmare överensstämmelse.

Till 4: Även detta är ett rent formellt skäl. På denna punkt ha dessutom de sakkunniga specialorganen gjort uttalanden, som kunna tyda på en annan uppfattning. Fastighetsbildningssakkunniga anse sålunda reformen kunna ske "utan alltför vidlyftiga lagändringar", och lantmäteristyrelsen är av liknande uppfattning. Vidare är att märka, att även om jorddelningslagen bleve mera svåröverskådlig, så är ju detta en olägenhet, som i och med den planerade nya lagstiftningen kommer att försvinna.

Till 5: Beträffande samtliga ovan behandlade argument medger departementschefen att de icke utgöra ovillkorliga hinder för reformen. Avgörandet kommer därför att bli beroende på invändningen om ringa förenkling och obetydlig tidsvinst.

Att märka är då, att det är endast i fråga om tidsvinstens och förenklingens *omfattning*, som delade meningar visat sig råda — att dessa fördelar verkligen ernås har icke från något håll bestritts. Vad tidsvinsten beträffar må framhållas, att dess uppskattning baserats endast på förmodanden angående verkningar av vissa föreslagna ändringar i jorddelningslagen. Att en betydande osäkerhet vidlåder ett sådant bedömande är uppenbart. Även om man emellertid lägger detta bedömande till grund,

finner man att reformen beträffande godkända förrättningar skulle medföra en minskning i väntetiden för varje enskild förrättning med ca en månad (förrättningsmannens respit för insändande av akten + beräknad tid för fastställelseprövningen). I själva verket torde man emellertid med lantmäterikontorens kända belastning få räkna med åtminstone det dubbla. Utgår man, med ledning av nuvarande låga besvärsfrekvens, från att det övervägande antalet gränsbestämningar komma att godkännas, när man fram till en minskning av den sammanlagda årliga väntetiden med drygt 150 år. Kommer så härtill den av reformen föranledda besparingen för statsverket, vilken enbart i arbetskraft torde uppgå till tid i värde motsvarande ca 1 000 lantmätararbetsdagar per år, synes reformen erbjuda väsentliga fördelar. Även den av departementschefen föreslagna lagändringen erbjuder, trots sin mera begränsade räckvidd, icke obetydliga fördelar. I detta sammanhang förtjänar även beaktas ett önskemål, som vid upprepade tillfällen framförts och om vars berättigande ingen meningsskiljaktighet råder, nämligen att varje möjlig åtgärd i förenklings- och rationaliseringssyfte med det snaraste vidtages inom jorddelningsväsendet.

På grund härav och då ett stort antal myndigheter m. fl. uttalat sig för reformen (förutom riksdagens kamrar och tredje lagutskott även övervägande antalet remissinstanser, såsom fastighetsbildningssakkunniga, lantmäteristyrelsen, lantbruksstyrelsen, hovrätterna, Sveriges lantbruksförbund, Sveriges lantmätareförening och flertalet enskilda lantmätare) få vi under hänvisning till det vid motionen I: 219 vid 1952 års riksdag fogade lagändringsutkastet hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 63 måtte för sin del besluta sådan ändrad lydelse av förslaget, att av samtliga sakägare godkänd eller eljest oklandrad gränsbestämning genom lagakraftvinnandet ernär samma rättskraft som om den blivit genom lagakraftgäande beslut fastställd.

Stockholm den 10 mars 1953.

Olof Pålsson.   *Gust. Sundelin.*   *Gunnar Lodenius.*

Per Olofsson.   *Ebbe Ohlsson.*